

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 5

*Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
“Новітні освітні технології в контексті сучасних
глобалізаційних та інтеграційних процесів”
м. Київ, МАУП, 10 жовтня 2012 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2013

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 9 від 31.10.12)*

Редакційна колегія:

*Подоляка А. М., д-р юрид. наук — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор*

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

**Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видав-
О-72 ничий дім “Персонал”, 2010 —**

Вип. 5: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
“Новітні освітні технології в контексті сучасних глобалізаційних та інтегра-
ційних процесів”, м. Київ, МАУП, 10 жовт. 2012 р. / редкол.: А. М. Подоляка
(голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.),
А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2013. — 264 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції
“Новітні освітні технології в контексті сучасних глобалізаційних та інтеграційних
процесів”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Украї-
ні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів,
а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

І. М. Найдьонов

Педагогічна практика фахівця-
магістра: проблеми, причини,
шляхи оптимізації 80

Т. І. Науменко

Психолого-педагогічні моделі
розумового розвитку дітей
раннього віку 88

І. Г. Павленко

Сучасні підходи щодо формування
толерантності майбутніх
учителів 93

С. В. Павлюк

Зміни визначальних впливів на
університети Європи 96

Л. О. Паславська

Традиції декоративно-ужиткового
мистецтва у сучасній
дизайн-освіті 99

С. Ф. Радзімовська

Інтеграційні процеси в освіті 103

В. В. Утвенко

Роль органів місцевого
самоврядування України
в управлінні освітніми
зкладами 107

О. В. Харченко

Особливості перекладу
стилістичних засобів, що пов'язані
з концептом “гроші” 112

Г. П. Щука

Етапи проведення порівняльно-
педагогічних досліджень
систем професійної туристської
освіти 119

В. В. Баєв

Формування професійних
компетенцій фахівців із
стандартизації та сертифікації
суб'єктів туристичної
індустрії 121

Н. В. Головач

Заходи полегшення професійної
адаптації студентів у вищому
навчальному закладі 128

Є. Ю. Гончаренко

Проблематика перекладу
реklamних текстів з німецької мови
українською в контексті вивчення
ділової іноземної мови 132

Д. Є. Денисенко, О. В. Мариненко

Необхідність викладання історичних
дисциплін на юридичних факультетах
майбутнім спеціалістам 136

О. А. Корман

Центри сімейного консультування,
як інструмент роботи з молоддю
та батьками 140

Г. А. Костенко-Костейчук,

М. А. Дегтяренко
Проблеми вітчизняної освіти
та Болонський процес 145

О. В. Котеньова, А. Ю. Батрак

Ефективність застосування
мультимедійних технологій
у процесі викладання правових
дисциплін у ВНЗ 148

Магеррамзаде Алібала

Саттар огли
Аналіз впливу сучасної світової
кризи на реальну економіку 151

О. М. Масловська

Роль мультимедіа ресурсів в Україні
як сучасний засіб навчання 158

І. О. Проценко

Трансформація інститутів
державної влади в контексті
проблем освітньої політики 163

С. І. Слободян, Л. Г. Крамаренко

PR в інноваційному розвитку як
суспільний престиж наукової
діяльності 167

О. А. КОРМАН*д-р наук в галузі освіти, доц.**Міжрегіональна Академія управління персоналом*

ЦЕНТРИ СІМЕЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ РОБОТИ З МОЛОДДЮ ТА БАТЬКАМИ

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 5, 2013, 140—144

У статті “Центри сімейного консультування, як інструмент роботи з молоддю та батьками” О. А. Корман, старший викладач кафедри управління вищого навчального закладу, аналізує значення консультаційної роботи з молоддю та батьками у сфері сімейних відносин. У зазначеній публікації аналізуються дослідження та результати наукових експериментів західних фахівців та сучасні тенденції, соціальні зміни, зрушення та загрози для сучасної української сім’ї, а також потреба у негайному реагуванні та консультуванні молоді та молодих батьків щодо сучасних змін. Ключові слова: сім’я, діти, батьки.

Необхідно звернути увагу на нинішні тенденції, соціальні зміни, зрушення та загрози для сучасної української сім’ї.

Автор статі спирається на роботи зарубіжних дослідників С. R. Daniel, W. C. McKey, M. E. Lamb, J. Snarey та інших, аналізуючи результати досліджень і статистичні дані у сфері сім’ї.

Педагогічна некомпетентність батьків, їх невміння налагодити позитивні стосунки з дитиною, сформувати правильні цінності, стати справжнім зразком та авторитетом

для особистості, яка підростає, часто призводить до явища “прихованої безбатьківщини” навіть у повних, зовнішньо благополучних сім’ях. Отже, соціально-педагогічне навчання та психокорекційна робота з молодими сім’ями допоможе запобігти руйнуванню сімей, ранньому соціальному сирітству, попередити дитячу бездоглядність.

Дитина розвивається у процесі постійного виникнення та розв’язання суперечностей між вимогами, що висувуються до особистості, і готовністю особистості до їх виконання, між її особистими прагненнями, “внутрішньою позицією” і завданнями, які постають перед нею [5, 13].

Багато молодих людей з “проблемних сімей” неспроможні повною мірою виховувати власних дітей. До цієї групи належать також сім’ї, де один чи обидва з батьків зловживають алкоголем, вживають наркотики або схильні до кримінальних дій, асоціальної чи аморальної поведінки. Діти, які виховуються у таких сім’ях, потребують особливого захисту часто навіть від власних батьків. Дослідженнями встановлено, що 90—97 % неповнолітніх правопо-

рушників — вихідці із неблагополучних сімей. Кожна п'ята дитина, хвора на невроз, перенесла розлучення з батьками. 60 % учнів, які відстають, ростуть у сім'ях без батька, 80 % — у сім'ях із нездоровою моральною атмосферою.

Аналізуючи результати досліджень психосоціального стану дітей сучасних сімей, і зокрема сімей без біологічного батька, постає необхідність затвердження нової форми та інституції роботи з родинами.

Безумовно, первинна і основна відповідальність лягає безпосередньо на біологічних батьків. Але низька педагогічна компетентність, хибна модель батьківства, низький соціально-економічний рівень життя, постійне руйнування цінностей сім'ї, зниження рівня моралі у суспільстві, зменшення відповідальності батьків і перекладання виховної функції на плечі освітніх установ спонукає до запровадження програм центрів сімейного консультування як інструменту роботи з батьками у сфері освіти дорослих.

Отже, постає гостра необхідність визнати факт впливу батьківства та повернути позиції захисту цінностей сім'ї, створивши умови для систематичного вдосконалення знань у сфері відповідального батьківства. Також усіляко сприяти зміцненню позицій батька у сучасній родині.

Життєвий план — сценарій — поступово розгортається, він започатковується у ранньому дитинстві переважно під впливом батьків. Сприймання цього впливу (за Е. Берном, “батьківського програмування”) зумовлено трьома основними причинами. По-перше, він дає

життєву мету, яку інакше дитині довелось б шукати самостійно. Усе, що вона робить, найчастіше робиться для інших людей, зазвичай для батьків. По-друге, “батьківське програмування” дає дитині прийнятний засіб структурування свого часу (тобто засіб, прийнятний для її батьків). По-третє, дитині треба показувати, як слід поводитися, як робити ті чи інші речі. Програмуючи життя дітей, батьки передають їм свій досвід, усе те, чому вони навчилися (або вважають, що навчилися) [2, 178].

Відповідно, педагогічна некомпетентність батьків, їх байдужість до життя дітей, надмірна зайнятість або ж їх небажання розуміти проблеми сучасних дітей призводить до ще більших проблем. Низька самооцінка, комплекси примушують їх “бути такими, як усі”. Частина молоді об'єднується або вступає в різноманітні молодіжні “угруповання” — субкультури, основна мета яких — протест загальним цінностям, як шлях до самореалізації; спроба приховати свої недоліки, а через активність і навіть агресію — виявити себе.

Але через те, що значення батьківства і батька повною мірою недооцінене, ідеологія матріархату, що культивувалася соціалізмом, сексуальна революція 1960-х рр., руйнування інституту сім'ї, падіння моралі, соціальна незахищеність, бідність значно підірвали авторитет батьківства і частково позбавили батька соціальної значущості, в суспільстві постала соціальна проблема.

Багато людей обговорювали, що традиційна родина, заснована на

одружених біологічних батькові й матері та їхніх дітях, уже застаріла. Під виглядом “волі вибору”, “само-реалізації”, і “рівної поваги до всіх видів родин”, соціальні бунтарі очолили кампанію експериментів над різними типами родин. Іноді проголошувалося, що жінки й діти не мають потреби в чоловіках і що їм фактично краще без них. При нагоді пояснювалося, що родини не руйнувалися, вони тільки змінювалися; що найважливіша річ для дітей — щастя їхніх батьків і самореалізація, і що діти — еластичні й не будуть переносити багатьох негативних ефектів руйнування родини й розлучень. Ідея щодо “залишатися разом для користі дітей” часто висміювалася. Деяких батьків охопили нові міркування, але не всі ті, хто взяли участь в “експерименті бездоглядності”, жадали його на собі випробувати. Оскільки ідея, що матері й діти не мали потреби в батьках, взяла гору, значна частина соціальної й законодавчої підтримки шлюбу ослабла. Деякі матері й діти були просто залишені. Деякі батьки були викинуті.

Дослідження та результати експериментів західних фахівців за останні десятиліття із сім'ями вказують на невітшну динаміку змін та соціальні зміни.

1. Набагато менша кількість дітей живе з матір'ю й батьком одночасно

Пропорція всіх домашніх господарств, що включають матір і батька із залежними дітьми, впала з 38 % в 1961 р. до 23 % в 2001 р., у той час, як відсоток домашніх господарств із одним батьком потроївся протягом того самого періоду — з 2 до 6 %.

2. Напряжки в родині без батька

Збільшення чисельності й пропорції домашніх господарств, де є тільки один із батьків, відбулося, зокрема, через збільшення рівня розлучень. У той самий час зустрічалися й інші соціальні зміни.

Розлучення. Акт про реформу розлучень від 1969 р. супроводжувався сплеском розлучень, вивільняючи резерв у кілька тисяч пар, які, можливо, вже вирішили розлучитися. Однак, з 1974 р. число розлучень почало поступово збільшуватися й досягло максимуму в 1993 р. — 180 тис. у Великій Британії. Хоча фактично щорічне число розлучень знизилося до 142 тис. в 2000 р., це, головним чином, через зменшувану кількість шлюбів. Щорічний рівень розлучень коливався навколо 13 на тисячу одруженого населення в 1990 рр.

Народження поза шлюбом. Протягом більшості часу ХХ ст., відсоток народжень поза шлюбом коливався навколо 5 %. Починаючи з 1960-х, пропорція почала збільшуватися, поступово досягши 10 % у 1975 р., після чого почала збільшуватися швидше. До 2000-х пропорція народжень поза шлюбом зросла до 40 %.

Зміни в шлюбі й співжитті. Чисельність і рівень перших шлюбів значно впали. Число перших шлюбів знизилося з 300 тис. в 1961 р. до 180 тис. в 2000 р. Рівень перших шлюбів упав від 83 на тисячу самотніх жінок у 1961 р. до 33 на тисячу в 2000 р. Для чоловіків рівень упав від 75 на тисячу в 1961 р., до 26 на тисячу в 2000 р.

Мають більше проблем у взаємовідносинах з дітьми. Молоді люди в родинях з одним батьком на 30 % час-

тіше, ніж у сім'ях із двома батьками, повідомляють, що їхні батьки рідко або ніколи не знали, де вони були.

4. Біологічні батьки, які не проживають із дітьми

Мають небезпеку втрати контакту зі своїми дітьми. Від 20 до 30 % батьків, що не проживають разом з дітьми, не бачили своїх дітей упродовж року. Інші 20–40 % бачать своїх дітей менше одного разу на тиждень.

Розлучені батьки ймовірноше налитимуть та керуватимуть автомобілем у нетверезому стані. Розлучені чоловіки повідомили про найвищі рівні небезпечного сексу. 15,7 % з них повідомили, що мали більш, ніж одного партнера, коли використання презерватива було відсутнє в попередньому році, у порівнянні з 3 % одружених чоловіків. 10,4 % чоловіків із дітьми, і 9,6 % самотніх чоловіків.

5. Діти, що живуть без своїх біологічних батьків

Мають більшу ймовірність жити в бідності. Діти, що живуть у родині з одним батьком, в порівнянні з дітьми з повних родин (75 % проти 40 %), мають вдвічі більшу ймовірність жити за межею бідності. Навіть після обліку низьких доходів діти, які ростуть із матерями, що ніколи не були заміжніми, схильні пережити найбільші позбавлення.

Ймовірноше матимуть емоційні або розумові проблеми. Діти в родині з одним батьком в 2,5 рази більше почувають себе нещасними. У них в 3,3 рази занижена самооцінка власної гідності.

Мають більшу кількість проблем у школі. Діти, що живуть із одним бать-

ком, показують нижчі результати у тестуванні з читання й математики. Після обліку інших демографічних факторів діти з неповних родин — із такими негараздами.

Мають більшу кількість проблем у взаємовідносинах із суспільством. Діти з неповних родин утричі частіше відзначають проблеми взаємин з їхніми однолітками. Діти з неповних родин ймовірноше будуть мати проблеми з поведінкою, у тому числі з антисоціальною поведінкою.

Мають вищий ризик проблем зі здоров'ям. Було оцінено, що батьківське розлучення збільшує дитячий ризик розвитку проблем зі здоров'ям на 50 %.

Які висновки можна зробити з вищенаведеного?

1. Величезна група молодих людей веде замкнений домашній спосіб життя, зазнаючи психологічних травм від авторитарних методів виховання. Таким чином, продовжується замкнене коло “безбатьківщини” в нових проявах.

2. Соціальні спостереження показують, що більшість молодих людей вступають у шлюб недостатньо свідомо та невідповідально, не розуміючи своїх нових прав та обов'язків один щодо одного та дітей [1].

3. Психологічні дослідження підтверджують, що молоді люди несуть у свою нову родину проблеми та помилки, які вони несвідомо накопичували протягом свого життя і які потім продовжують передавати своїм дітям як “сімейний сценарій виховання”.

4. Таке явище, як “безбатьківщина”, перестало асоціюватися тільки з дітьми вулиці, пияцтвом і на-

сильством. Сьогодні навіть у повних сім'ях діти переживають безбатьківщину. Вона стала більше схожа на епідемію за своїми масштабами руйнування, ніж на соціальне явище. Значною мірою втрачена або спотворена дійсна модель батьківства, "сценарій", культура взаємин, яка довгі роки цементувала національну культуру і була фундаментальною силою багатьох поколінь. Відхилення від дійсної моделі батьківства призвело до збільшення кількості соціальних проблем у суспільстві, зокрема наркоманії, СНІДу, гомосексуалізму, які є більше наслідком взаємин, зокрема в сім'ях, ніж самою причиною.

5. Постає величезна потреба у системному консультуванні молоді та батьків щодо попередження негативних наслідків.

Література

1. Винникотт Д. В. Разговор с родителями. — М.: Независимая фирма "Класс", 1995.
2. Гроф К. Духовный кризис. Когда преобразование личности становится кризисом / К. Гроф, С. Гроф / Пер. с англ. А. Ригина, А. Киселева; общ. и науч. ред. В. Майкова. — М.: АСТ: Изд-во Ин-та трансперсональной психологии; Изд-во К. Кравчука, 2003.
3. Кочунас Р. Психологическое консультирование. Групповая психотерапия. — М.: Академический проект; Гаудеамус, 2005.
4. Lamb M. E. Fathers and child development: an introductory interview and guide. The Role of the Father in Child Development 3 ed., p. 1—19.
5. *Lost Fathers: The Politics of Father-lessness in America.* Ed. by C. R. Daniels. NY 1998.
6. MacKey W. C. The American Father: Biocultural and Developmental Aspects. NY 1996.
7. Marsiglio W., Amato P., Day R. D., Lamb M. E. Scholarship on father-hood in the 1990s and beyond // Journal of Marriage and the Family, vol. 62 (November 2000), pp. 1173—1191.
8. *No-Fault Divorce: Born In The Soviet Union?* University of Louisville School of Law, Journal Of Family Law. Vol. 14, No. 1 (1975). Pp. 32—41.
9. Palkovitz R., Copes M. A., Woolfolk T. N. "It's like... You discover a new sense of being". Involved fathering as an evoker of adult development. Men and Masculinities, vol 4 No. 1, July 2001, pp. 49—69.
10. *Parenting and Child Development in "Nontraditional" Families.* Ed. by M. Lamb. Mahwah, NJ 1999.
11. Shwalb D. W., Imaizumi N., Nakazawa J. The modern Japanese father: roles and problems in a changing society // The Father's Role. Cross-cultural perspectives, Ed. by M. E. Lamb. Mahwah, NJ, 1987, pp. 247—269.
12. Snarey J. How Fathers Care for the Next Generation. A Four-Decade Study. Cambridge, MA 1993.